

Szilágyi Dezső (anyja neve:Lukács Anna) igazságügyminiszter, a
képviselőház elnöke

*****

Hollósy Kornélia

"Született 1827 április 13-án a temesmegyei Gertyenesen. Apja *Korbuly Bogdán*, az előkelő, gazdag Korbulyok ivadéka volt, s nevét csak 1932-ben változtatta Hollósyra, amidőn I. Ferenc császártól 'gertyenesi' előnévvel donációs nemességet kapott. Anyja *Csausz Magda*, a nagyhírű pesti orvosprofesszornak, *Csausz Mártonnak* volt a nővére." - olvashatjuk a XIX. század talán legnagyobb magyar szopránjáról az I. világháború után megjelent Magyar Színművészeti Lexikonban, amely azt is közli, hogy a művésznő teljes neve *Hollósy Kornélia Júlia Klára* volt. Megtudjuk, hogy tizedik gyermekként született s a szülés édesanyja életébe került, apja egy temesvári zárdába vitte tanulni, ahol hamar fény derült a leány gyönyörű hangjára, énektehetségére.

A szócikk így folytatódik:

"...már 11 éves korában elhatározta, hogy énekesnő lesz. Ámbár szülője s szűkebb rokonsága örült a leányka kiváló képességének, hallani sem akartak erről a merész elhatározásáról. Kornélia azonban szinte hősiességgel szakított az előítéletekkel, lemondva a biztos jólétről, vagyonról, 15 éves korában kikérte apai örökségét s Bécsbe ment, hogy *Salvi Máté* udvari operaigazgató tanítványa legyen."

Hogy végülis hová jutott, mit ért el Hollósy Kornélia, azt leginkább két jelzésen mérhetjük le. Kezdjük az újabbikkal. A budapesti, 1984-es kiadású Brokhaus Zenei Lexikon ezt írja róla:

"...lírai- és koloratúrszoprán. Déryné és Schodelné mellett a 19. sz.-i magyar operajátszás korszakos jelentőségű primadonnája. /.../ 1845-ben Korfuban debütált Verdi *Ernanijának* Elvira-szerepében."

Következett aztán Torino, Bukarest, a pesti Nemzeti Színház, Bécs, Varsó, majd ismét Budapest, ahol 1862-ben vett végleg búcsút a főváros közönségétől és még évekig vidéki városokban turnézott. (Ezen fellépések tiszteletdíjának felét mindig jótékony célra, óvoda, iskola építésére adományozta.) Képtelenség volna felsorolni akár csak egy részét is szerepeinek és fellépéseinek, vagy sorban idézni a róla, énekéről, játékaról és gyönyörű hangjáról megjelent kritikáknak, írásoknak akár töredékét is.

Az erdélyi örmény származású nő - mint olvastuk: 15 évesen! - hatalmas elhatározást hajtott végre. Tegyük hozzá: a feljegyzések és emlékiratok szerint Korbuly Bogdán nem helyeselte leánya lépését, de nem is akadályozta meg!

Azzal kapcsolatosan, hogy magyar, örménymagyar művészként ki is volt Hollósy Kornélia, érdemes még néhány idézethez folyamodnunk. A már idézett Magyar Színművészeti Lexikon (amelynek szócikkét egyébként életrajzírója-kutatója, a makói *Diósszilágyi Sámuel* írt, aki a művésznőről 1927-ben emlékkönyvet is összeállított a születése százéves évfordulója tiszteletére) ezt a megállapítást tartalmazza:

"*Meyerbeer*, midőn az 'Észak csillaga' fuvolahármasában énekelni hallotta, Párizsba hívta, mások is csalogatták máshová is, többször is, azonban mindig ellenállott a csábításnak s itthon maradt, hogy itthon szolgálja a magyar színészet, a magyar opera szent ügyét. Azét a színészetét, amely társadalmi állásának emelését, megbecsülését nagy részben éppen Hollósy Kornélia színpadra lépésének köszönhetette."

Hogy ez igazán mit is jelenthetett, azt jól ábrázolja *Rédey Tivadar: A Nemzeti Színház története* (Budapest, 1937) című munkája. A szerző könyvét néhány más, nagy név mellett szinte végigkíséri Hollósy Kornélia emlegetése, (miközben a Nemzeti Színház első fél évszázadáról s nem az énekesnőről szól a munka). Rédey ezt írja:

"A másik, sikeresebb hazai újdonság *Doppler Ferenc* operája: *Benyovszky, v. A kamcsatkai száműzöttek*, ezt tizenöt évig játszották /.../ Diadala összefügg az új, nagy énekesnő, Hollósy Kornélia feltűnésével."

Tudjuk, hogy Erkel egyik leghíresebb operájában, a Hunyadi Lászlóban van egy ária, amelyet hagyományosan "La Grange-áriának" neveznek (Szilágyi Erzsébet szerepének egyik áriája, egy koloratúr-darab), ugyanis ilyen nevű francia énekesnőnek írta a szerző. De - mint Rédey mondja - a francia La Grange Anna azért énekelt fél évig a Nemzetiben, mert: "a mi Hollósy Kornéliánk akkor a varsói cári operában énekelt."

"Az operai társulat Hollósy Kornélia visszatéréssel magas szintre lendült..." Számos nagy szerepe közül említsük Meyerbeer operáit: *Észak csillaga*, valamint *Az afrikai nő*, vagy Erkelről a *Hunyadi László*.

1862-ben pedig, amikor a nemzet színházának 1837-ik évi megnyitása 25-ik évfordulóját ünnepelték: "Végül az operai együttes ünnepelt. Erkel remekének, a már kétszázadik előadása körül járó *Hunyadi László*nak templomi esküjelenetével. Hollósy Kornélia már nem vett részt benne, egy hóval azelőtt végképp elbúcsúzott az új Erkel-operának, *Bánk bán*nak Melindájával. Az utolsó évben diadalt diadalra halmozott Verdi *Tévedt nőjének*, Meyerbeer *Dinorahjának*, Mosolyi *Szép Ilonjának* bemutatóján. Fejedelmi búcsúztatót kapott, a fővárosi közönség küldöttségének élén Reményi Ede üdvözölte, díszes karpereccel övezve csuklóját, Erkel pedig nemzetiszalagos babérkoszorút illesztett homlokára. Éjfélkor legjobb zeneművészeink éjzenét adtak szállása előtt, az első hegedűt ebben is Reményi játszotta."

(Megjegyzésül csak ennyit: azt talán mondanunk sem kell, hogy Reményi Ede a kor világhírű hegedűművésze, azt azonban talán igen, hogy Verdi *Traviatáját* játszották akkoriban *Tévedt nő* címen.)

Hollósy Kornéliának bizonyára - művészete mellett - személyisége is közrejátszott abban, hogy általa "magas szintre emelkedett a hazai operajáték". Erkel Bánk bánját - mint a már idézett Rédey írja:

"Végre 1861 március 9-én bemutatták. A nézőtér fulladásig megtelt, a bevétel meghaladta az 1300 forintot. A dalműnek íziglen magyar szelleme, dráma kifejező erejének gazdagsága mély és tartós hatást tett, azt /tett - a szerk./ a lelkes odaadású előadás is, melyben Hollósy Kornélia hangjának varázsa, játékának költőisége széltére hódított. Az ő megindító Melindája mellett főleg Füredi tüzes Peturját ünnepelték..."

A művésznőt, a magyar opera csillagát - akinek varázslatos hangja és játéka "széltére hódított" -1890. február 10-én vitte el egy influenzajárvány. Még nem töltötte be a 63-ik évét...

*****

Anyák Napja is májusban van... olvasóinknak - az édesanyáknak - ezt a virágot nyújtjuk át:

Utánközlés az Armenia 1904-es számából

Üzenet

Üzenetem vagy az édesanyámnak,
Arra járó népek, szóljatok be nála,
Mondjátok, hogy fia egészséges, jól van
S hazafelé néz majd karácsony napjára.
Mondjátok, hogy most is munkás, dolgos ember,
Amit elvet, azért aratás is várja,
S kandalló tüzénél elmerengő lelke
Gyakran gondol haza, szerető anyjára.
Mondjátok, hogy szíve most is csak a régi
S ami onnan fakad, az a pár dal, ének